

ข้อเสนอแนะการกำหนดน้ำหนักการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
SUGGESTIONS FOR WEIGHTING BUDGET ALLOCATION TO PROMOTE
NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION IN
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์

Kett Lertwivattanapong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: kett841@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดสรรงบประมาณในลักษณะที่มีการกำหนดน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัวขององค์ประกอบในแต่ละด้านของการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมศึกษานอกระบบของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมของการวิจัย 2 ประเภทคือ 1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามการจัดสรรงบประมาณแบบกำหนดน้ำหนักส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาอำเภอทั้ง 16 ท่าน และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการนำรูปแบบการจัดสรรงบประมาณแบบกำหนดน้ำหนักที่ได้รับไปประยุกต์ใช้จากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาตลอดชีวิต เศรษฐศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 3 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมศึกษานอกระบบ ควรกำหนดให้ น้ำหนักของ หลักการงบประมาณ อยู่ที่ร้อยละ 28.75 รองลงมาคือ หลักการบริหารจัดการ ร้อยละ 28.33 หลักการศึกษานอกระบบ ร้อยละ 23.75 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร้อยละ 19.17 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การกำหนดน้ำหนัก; การจัดสรรงบประมาณ; การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

*Received April 30, 2021; Revised June 17, 2021; Accepted July 11, 2021

Abstract

Objectives of this research were to suggest budget allocation by weighting each element to promote non-education from the Office of the Non-Formal and Informal Education Phra Nakhon Si Ayutthaya province. This research was mixed method that consisted of 1. Survey Research, the questionnaire was used to collect data from 16 respondents who were directors of Office of the Non-Formal and Informal Education District for this study. 2. Focus Group Discussion was employed for this step, the first draft for this suggestion was reconsidered by 3 experts that involved in non-education, informal education, economic fields as well as the officer in charge of budget allocation from the Ministry of Education.

The findings revealed that the guidelines to improve budget allocation to promote non-formal education should be weighted on the principle of management 28.75 percent, of principles of budgeting, 28.33 percent, of principles of management, 23.75 percent, principles of non-formal education. and 19.17 percent of principles of promotion of Non-Formal, Informal Educational Act B.E.2551 from the National Education Policy, National Education Plan and the national economic and social development plan respectively.

Keywords: The weighted factors; Budget allocation; Non-formal and informal education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปีพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้จำแนกการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เรื่อยมาถึงปัจจุบันคือฉบับที่ 11 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคนเป็นหลัก โดยเฉพาะแผนฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ที่กล่าวไว้ว่า “ให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564) หน่วยงานที่จัดบริการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และส่งเสริมบุคคลด้านการศึกษาสำหรับผู้ได้รับกระทบหรือพลาดโอกาสทางการศึกษามากที่สุดคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ การบริหารจัดการการศึกษางบประมาณถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ จากการศึกษาของเขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์ (2560) และอรรถัย ทองฤกษ์ฤทธิ์ (2559)

พบว่า สภาพปัญหาโดยรวมของการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบของประเทศไทยในช่วงระหว่างปีงบประมาณ 2556-2558 เรียงลำดับตามรุนแรงของปัญหาพบว่า 1) ความสอดคล้องของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรกับนโยบายการศึกษา 2) ความเหมาะสมของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณ 3) ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการบริหารการศึกษา และ 4) ความตรงต่อเวลาของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) เป็นหนึ่งในจำนวน 77 จังหวัดของสำนักงานกศน. ซึ่งจัดการเรียนการสอนสำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด 16 อำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีปัญหาการบริหารจัดการเรื่องเกี่ยวกับจัดสรรงบประมาณลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคืองบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ทางสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแก้ไขปัญหาโดยเชิญผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (ผอ.ศูนย์กศน. อำเภอ) เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้มา นอกจากนี้ทางสำนักงาน กศน.จ.พระนครศรีอยุธยาไม่เคยได้ทำบันทึกแจ้งไปยัง สำนักงาน กศน. กระทรวงศึกษาธิการถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการอนุมัติกลับมาแต่อย่างใด

จากงานวิจัยของเขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์ (2560) ได้เสนอแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบของประเทศไทยว่า การจัดสรรงบประมาณที่สามารถกระจายไปสู่ความต้องการของสำนักงานกศน.จังหวัดนั้นควรประกอบไปด้วย 4 หลักการ คือหลักการบริหารจัดการ หลักการงบประมาณ หลักการการศึกษานอกระบบ และพระราชบัญญัติ นโยบายการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อย่างไรก็ตามทั้ง 4 หลักการนั้นยังไม่ได้ระบุว่าหลักการใดควรให้ความสำคัญน้อยไปว่ากัน ซึ่งจากงานศึกษาของ Anthony Atkinson (1995) เรื่องการจัดสรรรายจ่ายงบประมาณของรัฐบาลการกระจายผลประโยชน์ พบว่า การให้ความช่วยเหลือแบบรูปแบบเดียวกัน (uniform benefit) นั้นทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจหรือประชาชนก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้น จึงควรกำหนดความสำคัญไปยังปัจจัยที่มีผลกระทบและก่อประโยชน์ให้แก่ทุกภาคส่วนมากที่สุด

จากที่ได้กล่าวไปดังสรุปได้ว่า การจัดสรรงบประมาณควรให้ความสำคัญหรือเน้นน้ำหนักไปที่ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อตรงกับการกระจายรายได้ของรัฐบาลไปยังประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุด เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่จะตามมาภายหลัง จากการศึกษาดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกำหนดปัจจัยต่างๆ โดยพิจารณาทุกปัจจัยมีน้ำหนักเท่ากัน ซึ่งความเป็นจริงแล้ว แต่ละจังหวัดหรือแต่ละอำเภอมักมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป หรือแม้ภายในจังหวัดเดียวกันแต่ละอำเภอก็มีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข หรือแม้แต่การบริการศึกษาเองก็ตาม คำถามที่เกิดขึ้นคือ ทางสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรจัดสรรอย่างไรให้เหมาะสมกับศูนย์กศน.

อำเภอที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การเข้าบริการต่างๆ ของภาครัฐที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม สามารถกระจายโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอการจัดสรรงบประมาณในลักษณะที่มีการกำหนดน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัวขององค์ประกอบในแต่ละด้านของการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีคือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากร การศึกษานี้ใช้ศึกษากับสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีทั้งสิ้น 16 ศูนย์กศน.อำเภอ ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (ผอ.กศน.อำเภอ) ทั้ง 16 อำเภอของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับน้ำหนักจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามดังกล่าวได้มาจากการสังเคราะห์จากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2563 เมื่อได้รับข้อมูลจากการสำรวจผอ.กศน.อำเภอทั้ง 16 ท่าน จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2: การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากนั้น ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ประมวลได้จากขั้นตอนที่ 1 นำเป็นร่างข้อเสนอแนะการกำหนดน้ำหนักการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามาจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้ง และศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการนำร่างข้อเสนอฯ ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาดูตลอดชีวิต เศรษฐศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 3 ท่าน เมื่อทำการสนทนากลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงอีกครั้งเพื่อนำเสนอไปยังสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย (ผอ. กศน.อำเภอ) ทั้ง 16 อำเภอ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และคำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของงบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยผลการศึกษาพบว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรกำหนดให้ น้ำหนักของหลักการงบประมาณ อยู่ที่ร้อยละ 28.75 รองลงมาคือ หลักการบริหารจัดการ ร้อยละ 28.33 หลักการศึกษานอกกระบวน ร้อยละ 23.75 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร้อยละ 19.17 ตามลำดับ มีรายละเอียดของแต่ละหลักการดังนี้

หลักการที่ 1 : หลักการบริหารจัดการ ร้อยละ 28.33 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การวางแผน ร้อยละ 11.92 การวางแผนครู/ จนท. ร้อยละ 3.27 การวางแผนนักศึกษาและแนวโน้ม ร้อยละ 2.94 การวางแผนการอบรมของครู/ จนท. ร้อยละ 3.02 การวางแผนสั่งอำนวยการความสะดวกการเรียนการสอน ร้อยละ 2.69 **องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประสานงาน** ร้อยละ 10.08 มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารการใช้จ่ายงบประมาณให้ได้รับทราบ ร้อยละ 3.00 มีการประชุมภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ ร้อยละ 3.92 มีการติดต่อกับสำนักงาน กศน.จังหวัด ร้อยละ 3.17 **องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย** ร้อยละ 6.33 เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ร้อยละ 6.33

หลักการที่ 2 : หลักการงบประมาณ ร้อยละ 28.75 องค์ประกอบย่อยที่ 1 ประสิทธิภาพ ร้อยละ 11.58 การจัดสรรงบประมาณควรคำนึงผลการดำเนินงาน เช่น เป้าหมายเชิงปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลา ร้อยละ 4.67 มีมาตรการในการป้องกันการรั่วไหลของงบประมาณ ร้อยละ 3.24 มีการตรวจสอบภายในองค์กรของตนเอง ร้อยละ 3.67 **องค์ประกอบย่อยที่ 2 ประชาธิปไตย** ร้อยละ 8.33 นำข้อเสนอต่างๆ จากบุคลากรไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบ ข้อบังคับให้เกิดความเหมาะสม ร้อยละ 4.13 เปิดโอกาสให้กศน.อำเภอมีส่วนร่วมได้เสนอความคิดเห็นสภาพปัญหาของงบประมาณที่ประสบอยู่ ร้อยละ 4.20 **องค์ประกอบย่อยที่ 3 ยุติธรรม** ร้อยละ 8.84 คำนึงถึงสภาพความแตกต่างของสังคม ชุมชนและวัฒนธรรมที่กศน.นั้นตั้งอยู่ ร้อยละ 4.54 มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อการบริหารจัดการงบประมาณของกศน.นั้นๆ ร้อยละ 4.30

หลักการที่ 3 : หลักการการศึกษานอกกระบวน ร้อยละ 23.75 องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความเสมอภาค ร้อยละ 13.75 มีการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ร้อยละ 6.71 คำนึงถึงการที่ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ร้อยละ 7.04 **องค์ประกอบย่อยที่ 2 ความยืดหยุ่น** ร้อยละ 10.00 ควรจัดสรรงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการเรียนการสอน ร้อยละ 10.00

หลักการที่ 4 : พ.ร.บ. นโยบายทางการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร้อยละ 19.17 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงบประมาณเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ ร้อยละ 10.83 และ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆ ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ เข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณที่ใช้เพื่อการจัดการศึกษา ร้อยละ 8.34 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักที่เหมาะสมที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ของสำนักงานกศน. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	ค่าเฉลี่ยน้ำหนัก
หลักการที่ 1 : หลักการบริหารจัดการ	28.33
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การวางแผน	11.92
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประสานงาน	10.08
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย	6.33
หลักการที่ 2 : หลักการงบประมาณ	28.75
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ประสิทธิภาพ	11.58
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ประชาธิปไตย	8.33
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ยุติธรรม	8.84
หลักการที่ 3 : หลักการศึกษานอกระบบ	23.75
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความเสมอภาค	13.75
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ความยืดหยุ่น	10.00
หลักการที่ 4 : พ.ร.บ. นโยบายทางการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	19.17
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงบประมาณเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้	10.83
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆ	8.34

จากนั้นผู้วิจัยได้นำน้ำหนักที่ได้จากการสำรวจ ขั้นตอนการวิจัยที่ 1 (ดังแสดงในตารางที่ 1) มาขอความอนุเคราะห์โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาตลอดชีวิต เศรษฐศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประเมินถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ซึ่งหลังจากการพิจารณาอีกครั้ง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งสาม 3 ท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับน้ำหนักที่ได้รับการตอบรับกลับมาจากการสำรวจ

อย่างไรก็ดี ในส่วนของหลักการที่ 1: หลักการบริหารจัดการ ควรมีการปรับปรุงนั้นคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประสานงาน จากเดิมอยู่ที่ร้อยละ 10.08 เป็นร้อยละ 9.08 และนำ น้ำหนักที่ลดลงนั้นไปเพิ่มยังองค์ประกอบที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย จากเดิมร้อยละ 6.33 เปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละ 7.33 นั่นคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพิ่มมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดสรรงบประมาณตั้งแต่เริ่มแรกสุด และทราบ ถึงปัญหาเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควรมีโอกาสหรือส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานตามสภาพ ความเป็นจริง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ของน้ำหนักที่เหมาะสมที่ใช้ในการจัดสรร งบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ของสำนักงานกศน. จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

หลักการที่ 1 : หลักการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ยน้ำหนัก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประสานงาน	9.08
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย	7.33

จากผลการสำรวจน้ำหนักของการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วย ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องได้แนะนำ ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์ รวบรวมให้ได้ ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดสรรงบประมาณแบบกำหนดน้ำหนักจากสำนักงานกศน. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยังศูนย์กศน.อำเภอ ดังนี้ หลักการที่ 1 : หลักการบริหารจัดการ ร้อย ละ 28.33 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การวางแผน ร้อยละ 11.92 องค์ประกอบย่อยที่ 2 การ ประสานงาน ร้อยละ 9.08 องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 7.33 หลักการ ที่ 2 : หลักการงบประมาณ ร้อยละ 28.75 องค์ประกอบย่อยที่ 1 ประสิทธิภาพ ร้อยละ 11.58 องค์ประกอบย่อยที่ 2 ประชาธิปไตย ร้อยละ 8.33 องค์ประกอบย่อยที่ 3 ยุติธรรม ร้อยละ 8.84 หลักการที่ 3 : หลักการการศึกษานอกระบบ ร้อยละ 23.75 องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความเสมอ ภาค ร้อยละ 13.75 องค์ประกอบย่อยที่ 2 ความยืดหยุ่น ร้อยละ 10.00 และ หลักการที่ 4 : พ.ร.บ. นโยบายทางการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร้อยละ 19.17 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงบประมาณเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและสามารถ ตรวจสอบได้ ร้อยละ 10.83 และ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆ ภาค ส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ เข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณที่ใช้ เพื่อการจัดการศึกษา ร้อยละ 8.34 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของน้ำหนักที่เหมาะสมที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริม การศึกษานอกระบบของสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ปรับปรุง แล้ว

รายการ	น้ำหนัก
หลักการที่ 1 : หลักการบริหารจัดการ	28.33
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การวางแผน	11.92
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประสานงาน	9.08
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย	7.33
หลักการที่ 2 : หลักการงบประมาณ	28.75
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ประสิทธิภาพ	11.58
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ประชาธิปไตย	8.33
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ยุติธรรม	8.84
หลักการที่ 3 : หลักการศึกษานอกระบบ	23.75
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความเสมอภาค	13.75
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ความยืดหยุ่น	10.00
หลักการที่ 4 : พ.ร.บ. นโยบายทางการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	19.17
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การจัดการงบประมาณเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้	10.83
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆ	8.34

อภิปรายผลการวิจัย

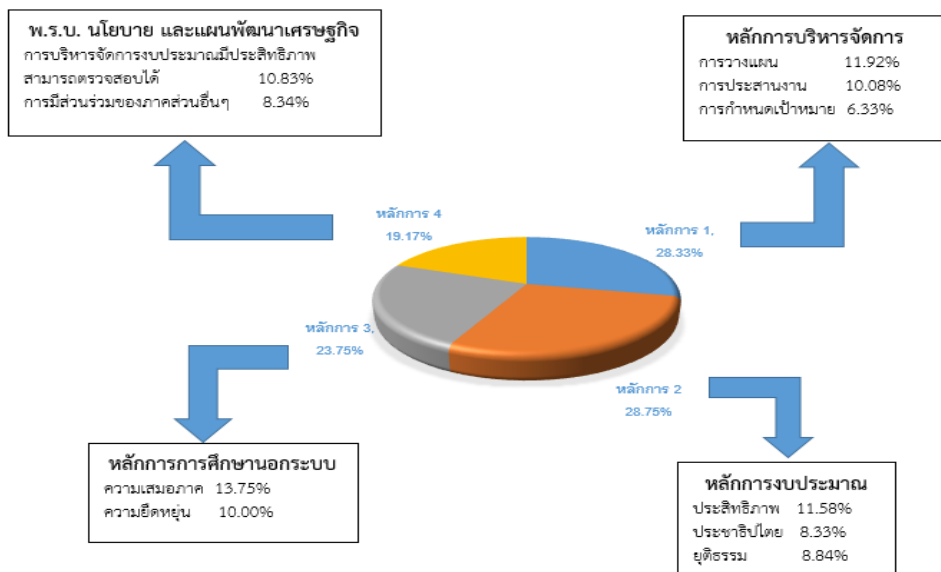
จากการวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะการกำหนดน้ำหนักการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาอัยาศัยของสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยัง ศูนย์กศน.อำเภอทั้ง 16 แห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อนำเสนอ รูปแบบการจัดสรรงบประมาณในลักษณะที่มีการกำหนดน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัวของ องค์ประกอบในแต่ละด้านของการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัยาศัยของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ควรกำหนดให้ น้ำหนักของ หลักการงบประมาณ อยู่ที่ร้อยละ 28.75 รองลงมาคือ หลักการบริหารจัดการ ร้อยละ 28.33 หลักการศึกษานอกระบบ ร้อยละ 23.75 และความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัยาศัย แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร้อยละ 19.17 ตามลำดับ

จากการวิจัยนี้พบว่า ในส่วนของหลักการของการบริหารจัดการ และหลักการงบประมาณนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิมี สัจจกมล (2552) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการงบประมาณจะต้องประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผนและจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การติดตามและประเมินผลงบประมาณ แต่ละรูปแบบก็มีความแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามที่รูปแบบการจัดสรรงบประมาณนั้นจะต้องประกอบไปด้วย 4 ส่วนที่สำคัญตามหลักการงบประมาณนั้นคือ 1.วางแผนงบประมาณ 2.การบริหารงบประมาณ 3.การอนุมัติงบประมาณ และ 4.ประเมินผลงบประมาณ ซึ่งเป็นไปตามหลักการงบประมาณ

สำหรับประเด็นของการกำหนดน้ำหนักหรือให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Naruemol Intasuwan (1998) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง Deprivation Index and its implication on the public health for the low-income people โดยจัดทำดัชนีชี้วัดความยากจนของแต่ละจังหวัดเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในการกระจายงบประมาณของรัฐบาลที่ได้รับการจัดสรรไปยังจังหวัดต่างๆ ที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียมกันและลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงไม่ควรจัดสรรงบประมาณให้เท่ากันแต่ต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย และงานวิจัย Anthony Atkinson (1995) นั่นคือ การกระจายผลประโยชน์ (Benefit incidence) ของรัฐบาลไม่ควรกระจายผลประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นแบบเหมือนกันหมดทั้งประเทศ (Uniformity) ควรเน้นการเติบโตโดยการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐบาลที่สนับสนุนภาคการผลิตเป็นสำคัญ ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า รายจ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศของรัฐบาลนั้นจะต้องพิจารณาถึงความต้องการหรือสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความแตกต่างกันออกไป เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั่วทุกสาขา ทั้งภาคเอกชนและประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากผลทวีคูณของรัฐบาล (Trickle-down effect) ไปด้วยกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอแนะการกำหนดน้ำหนักการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากรูปภาพที่ 1 การจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา ไม่จะเป็นการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นอุดมศึกษา หรือแม้แต่วิทยาลัย การศึกษาตามอัธยาศัยก็ตาม วิธีการจัดสรรจากเดิม คือพิจารณาแต่เพียงจำนวนผู้เรียนเท่านั้น และมีลักษณะเป็นเหมือนกันหมดทั้งประเทศ (Uniformity) ไม่สามารถสะท้อนความต้องการที่แท้จริง ดังนั้น ภายใต้งบประมาณที่รัฐบาลมีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรงบประมาณควรก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถจัดสรรให้ตรงกับผู้ที่มีความต้องการอย่างแท้จริง วิธีการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการบริหารการศึกษานั้นควรพิจารณาจากหลักการ และในหลักการยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยเองก็มีน้ำหนักไม่เท่ากันในการใช้พิจารณางบประมาณด้วย โดยกำหนดน้ำหนักกับหลักการที่ 1 คือ หลักการบริหารจัดการ ร้อยละ 28.33 ของงบประมาณทั้งหมด แยกเป็นองค์ประกอบย่อย ดังนี้คือ 1.1) การวางแผน ร้อยละ 11.92 1.2) การประสานงาน ร้อยละ 10.08 1.3) การกำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 6.33 หลักการที่ 2 หลักการงบประมาณ ร้อยละ 28.75 ของงบประมาณทั้งหมด แยกเป็นองค์ประกอบย่อยคือ 2.1) ประสิทธิภาพ ร้อยละ 11.58 2.2) ประชาธิปไตย ร้อยละ 8.33 2.3) ยุติธรรม ร้อยละ 8.84 หลักการที่ 3 หลักการศึกษานอกระบบ ร้อยละ 23.75 ของงบประมาณทั้งหมด แยกเป็นองค์ประกอบย่อย 3.1) ความเสมอภาค ร้อยละ 13.75 3.2) ความยืดหยุ่น ร้อยละ 10.00 และหลักการที่ 4 พ.ร.บ. นโยบาย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ร้อยละ 19.17 จำแนกเป็น 4.1) การบริหารจัดการงบประมาณมีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ ร้อยละ 10.83 และ 4.2) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆ ร้อยละ 8.34 ตามลำดับ เพื่อลด

ความสูญเสียในการจัดสรรที่อาจเกิดขึ้นได้ และเพิ่มความความเท่าเทียม (Equality) และความเสมอภาค (Equity)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานกศน.จังหวัดที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรโดยมีการกำหนดให้น้ำหนักของแต่ละปัจจัยที่แตกต่างกันดังที่ได้เสนอไปในข้างต้น มิใช่จัดสรรให้เท่ากันทุกปัจจัยเพื่อสะท้อนกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่เกิดขึ้นจริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการจัดประชุม รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อำนวยการกศน. ครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ และเปิดโอกาสให้ช่วยกันเสนอทางออกสำหรับการจัดสรรงบประมาณให้สะท้อนกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละกศน.อำเภอที่แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษานำร่อง (Pilot study) ของสำนักงานกศน.จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ควรขยายขอบเขตไปสำนักงานกศน.จังหวัดต่างๆ เพราะในแต่ละจังหวัดตามแต่ละภูมิภาคนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันไม่ว่า จะเป็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ จำนวนประชากร ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปี พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. (2564, 6 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า ก.
- มีมี สัจจกมล. (2552). *รูปแบบการบริหารจัดการงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพตามนโยบาย การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). *สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.nesdc.go.th>

- อรรถัย ทองฤกษ์ฤทธิ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎฐิบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anthony B. (1995) *The distribution of tax burden*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Intasuwan, N. (1998) *Deprivation Index and its implication on the public health for the low-income people* (Master Thesis) . Bangkok: Thammasat University.